

AktieRadius

RADIUS NEDERLANDSE
VERENIGING VAN
HOUTDRAAIERS

nr.
58
juni
2008

Kwartaaluitgave van RADIUS Nederlandse Vereniging van Houtdraaiers

BESTUUR

Voorzitter: Vacant

Secretaris: Aat Meijboom,

L. de Raatlaan 15, 3209 AR Hekelingen

e-mail: aatmeijboom@tiscali.nl

tel. 0181 639 728

Penningmeester: Bert (A.) Rosbach,

Meidoornsingel 67, 3053 BK Rotterdam,

tel. 010 418 47 86. e-mail: a.rosbach@chello.nl

Postbank 74 19 49 tnv RADIUS.

Ledenadministratie: Ruud (R.) van Oorschot,

J. Vermeerhof 7, 1394 GG Nederhorst den Berg,

tel. 0294 253 421, e-mail: ruud.vanoorschot@hetnet.nl

Lid: Jan (J.Q.) van der Ploeg.

DEMODAGCOMMISSIE

Chr. Jörg, tel. 030 251 36 84

E-mail: christiaanjorg@wanadoo.nl

Hans van der Kraan, tel. 020 644 97 69

E-mail: demodays@iwtddb.net

Hans Pul, tel. 033 258 20 88

E-mail: ellespul@xs4all.nl

REDACTIECOMMISSIE

Jos (J.D.) Toussaint, René (R.M.) Wetzels.

Secretariaat: R.M. Wetzels, Scheerdersstraat 18, 5441 XV

Oeffelt, tel. 0485 36 11 38, e-mail: aktieradius@hetnet.nl

ADVERTENTIES

Wim (W.) te Winkel, Mispel 4, 7621 WB Borne,

tel. 074 266 21 82, e-mail: te.winkel@home.nl

AFDELINGSCONTACTPERSONEN

Amsterdam	Rik Mars	tel. 020 490 48 87
Arnhem/ Nijmegen	Jaap Boks	tel. 0481 372 495
Den Haag	Lex Polderman	tel. 070 323 27 07
Flevohoutdraaiers	T. van der Kolk	tel. 0341 418 128
Haarlem	Joop Wiezer	tel. 023 524 57 72
Haarlemmermeer	Klaas Dikstaal	tel. 020 659 29 77
Limburg	Ger Vervoort	tel. 077 354 99 99
Lochem	Hans Langkamp	tel. 0547 351 881
Noord	Arie Hilt	tel. 0515 231 859
Noord-Holland N.	Aad Sneeboer	tel. 0229 270 982
Rotterdam	Bert Rosbach	tel. 010 418 4786
Utrecht	Jasper v.d. Visch	tel. 034 621 23 68
Veluwe	Bob Kemerink	tel. 038 454 05 40
De Waarden	G. de Jong	tel. 0182 382 973
Zeeland	Ko Marinissen	tel. 0113 695 970

KOPIJ

AktieRadius verschijnt viermaal per jaar; medio maart, juni, september en december. De redactie verzoekt u uw bijdragen zes weken vóór deze verschijningsdata liefst op CD of per e-mail aan te leveren. Foto's en tekeningen graag voorzien van uw naam zodat wij deze kunnen terugsturen.

Uiterste inleverdatum AktieRadius 59:

1 augustus 2008

Deze stukken vertolken de mening van de inzender en behoeven niet de mening van het bestuur en/of de redactie te vertolken. Zij worden dan ook geplaatst buiten verantwoordelijkheid van RADIUS en de redactie.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden kopij in welke vorm dan ook inhoudelijk te beoordelen, zonder opgaaf van redenen te weigeren of in te korten. Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is slechts toegestaan met schriftelijke toestemming van het bestuur.

Website RADIUS: www.houtdraaien.com

Het werken met voor het houtdraaien gebruikelijke gereedschappen, machines en uitgangsmateriaal kan gevaarlijk zijn. Lees vóór het gebruik de bijbehorende voorschriften en volg de daarin gegeven aanwijzingen zorgvuldig op. Noch de vereniging RADIUS, noch de redactie van AktieRadius, noch de auteurs van de in dit nummer opgenomen artikelen en advertenties kunnen enige aansprakelijkheid aanvaarden voor onvolkomenheden of andere fouten.

Van de Bestuurstafel

Het wordt steeds stiller in de vereniging! Behalve voor die leden die druk bezig zijn met het organiseren van een evenement en uiteraard uw bestuur. Helaas van de rest van de ruim 700 leden verneemt men weinig. Hoe komt dit toch vragen wij ons af. Men kan zich wel verschuilen achter de gemeenplaats: geen bericht is goed bericht, maar dit houdt op den duur geen stand!

Niet alleen dat uw bestuur mankracht nodig heeft ook werd zojuist bekend dat onze (zeer gewaardeerde) redacteur van ons verenigingsblad te kennen heeft gegeven dat hij na 9 jaren wenst te stoppen. In de volgende AktieRadius vindt u een artikel waarin hij beschrijft wat de taak van een redacteur zoal inhoudt. Wij hopen echt dat er een of meerdere leden zijn die deze taak na een door René begeleide inwerkperiode overnemen. Ik kan er niet genoeg op wijzen dat AktieRadius de lijm is die onze vereniging bij elkaar houdt en de leden van de nodige informatie voorziet.

Een positief bericht is echter de geweldige DemoDag in Velp: mooi weer, een schitterende locatie, een gastvrije ontvangst en een zeer

gevarieerd programma. Het resultaat is er dan ook naar: meer dan 300 bezoekers!!!

Voor degenen die het om een of andere reden niet konden bezoeken: u heeft heel wat gemist! Een zeer verdienstelijk dankjewel aan de organiserende en jubilerende afdeling Arnhem/Nijmegen.

Slechts 21 leden hebben de moeite genomen om op 3 mei aanwezig te zijn bij de algemene ledenvergadering. 8 leden hadden bericht van verhindering gestuurd. Dit is een zorgelijke ontwikkeling in de vereniging, immers het beleid wordt hier bepaald. Het verslag van deze vergadering en de genomen besluiten worden pas in de eerste uitgave van AktieRadius in 2009 gepubliceerd zodat alle afwezige leden dan pas op de hoogte worden gesteld. Mijn vraag is dan ook: "Kunnen en moeten we wel zo doorgaan?" Denkt u hier eens over na en laat het ons weten.

Rest mij u een fijne zomer toe te wensen, veel draaiplezier en bovenal een goede gezondheid.

Namens het bestuur, A. Meijboom

Van de Redactie

Als je op een DemoDag als toeschouwer goed om je heen kijkt, kan verwondering over al hetgeen je ziet niet uitblijven. Je ziet voorwerpen die het resultaat zijn van allerlei overwegingen. De maker heeft mogelijk eerst in zijn gedachte het werkstuk laten ontstaan, waarna hij tot het besluit is gekomen om het werkelijk

te gaan maken. Hij kan zijn gedachten eerst aan het papier toevertrouwen, maar hij kan ook al improviserend uitgaan van een stuk hout als beginmateriaal. Mogelijk dat hij aan de houtsoort specifieke eisen stelt om diverse redenen.

In welke volgorde gaat hij het maken, welke en

hoeveel opspanningen heeft hij er bij nodig? Heeft hij er wel alle gereedschappen voor in huis om het allemaal te maken, of is het nodig om e.e.a. te improviseren? Is de kennis en kunde toereikend om het te maken of is het nog te hoog gegrepen?

Over de afwerking maakt hij zich nog maar niet druk, dat komt later wel. Als u al deze punten van overweging goed verwerkt hebt, moet u toch wel tot de conclusie komen dat houtdraaien een complexe activiteit is.

Diverse houtdraaiers begrijpen dat en noteren

hun overwegingen. Om niet iedereen weer het wiel te laten uitvinden sturen ze deze notities naar de redactie van AktieRadius, zodat meer leden gebruik kunnen maken van hun ervaring. Wij houden ons aanbevolen! Dit verhaal geldt niet alleen voor werkstukken, maar ook voor hulpstukken die door de leden bedacht zijn om tot het gewenste eindresultaat te komen.

Voor de toezending, namens de redactie van AktieRadius, alvast hartelijk dank.

Jos Toussaint

De reisbeitel

Voor mij is het ontmoetingsaspect van onze DemoDagen het belangrijkste. Natuurlijk is het leerzaam om te zien hoe andere draaiers "het doen", maar het kletsen en daarmee uitwisselen van ideeën levert voor mij het meeste op. Zo kwam ik in gesprek met Christiaan Jörg op de jubileumbijeenkomst in Alphen a/d Rijn. Hij lanceerde de vraag of het niet een leuk idee zou zijn een draaibeitel zo te maken dat hij na gebruik in het handvat opgeborgen kon worden. De beitel is dan compact mee te nemen en de vouw is dan perfect beschermd. Snel gezegd maar niet even snel ontworpen en

gemaakt. Ongetwijfeld zijn er verschillende mogelijkheden maar ik ben tot de volgende oplossing gekomen. Omdat ik iets heb met schroefdraad in hout moest dit natuurlijk ook in het uiteindelijke ontwerp gebruikt worden. De foto's tonen hoe e.e.a. er uiteindelijk uitziet. Omdat de schroefdraad stevig moest zijn en niet moet afbrokkelen bij veelvuldig gebruik, heb ik voor dichte houtsoorten gekozen. Peer voor het voorstuk waarin de beitel gezet wordt en Sering voor het eigenlijke handvat. Vooral Sering is uitermate geschikt voor het strelen van schroefdraad. Qua structuur en dichtheid heeft het veel weg van Buxus. Voor de messing ring is een afdichtingsringetje (diameter 15mm) uit een snelkoppeling voor verwarmingsbuis gebruikt. Deze zijn in verschillende maten los te koop bij de bouwmarkt. Het voorste stuk, waarin de beitel gemonteerd zit, heeft twee maal een buitendraad. Hier was de uitdaging om deze twee exact gelijk te maken. Precisiewerk met de schuifmaat. Wat betreft het eigenlijke handvat was de uitdaging een voldoende diep en breed gat te boren. Dit heb ik gedaan door

eerst een gat van 6mm ca. 20cm diep te boren, om dit vervolgens met een verlengde speedboor op te boren naar 18mm doorsnede. Dit alles met de handmethode zoals ik die ooit eens beschreven heb in een eerdere uitgave van AR (nummer 30). Bij Joost Kramer heb ik de langshoutguts (CHWO) gekocht die ik met pur-houtlijm in het voorstuk vastgezet heb. Enkele collega-draaiers die ik de uiteindelijke beitel heb laten zien, vonden de schroefverbinding aan de zwakke kant. Uit eigen ervaring weet ik echter dat schroefdraad in hout ongelooflijk sterk kan zijn. Na 6 maanden veelvuldig in en uit elkaar schroeven en regelmatig gebruik kan ik alleen maar constateren dat de verbinding uitermate sterk is. Ondanks het holle handvat heeft de beitel toch een goede balans bij het draaien. Al met al ben ik zeer tevreden over de beitel en ik ben van plan ook nog op deze manier een platte en een afsteekbeitel te maken. Wellicht is het slecht Nederlands maar ik heb de beitel maar reisbeitel gedoopt.

Jan Hovens

Cursus Snijdend Houtdraaien door Christiaan Jörg

In kleine groepjes (max. 3 personen) leer je op een grote bank (Wema, Jet) met zelfvertrouwen en plezier je hobby uit te oefenen.

Basiscursus I en II (8 x 4 uur) € 380

Voor mensen die willen beginnen (I) en draaiers die het juiste spoor nog niet gevonden hebben (II).

Vervolgcurcus (4 x 4 uur) € 190

Tussen de centers en voor de kop. Het uitbouwen van de reeds geleerde kennis en kunde.

Inschrijfformulier en informatie

Christiaan Jörg W. Heukelslaan 6

3581 SP Utrecht

Tel. 030 – 2513 684

info@christiaanjorg.nl

www.christiaanjorg.nl

De geboorte van een muis

Een van onze leden schonk aan de leden van afdeling Haarlemmermeer een hoeveelheid Osage Orange. Hierbij was wel de opdracht er iets van te maken. Wie iets meer wil weten van de houtsoort Osage Orange kan kijken op;

<http://www.osageorange.com/Osage—Orange—H.html>

Page down to see info on the Orange Osage (bois 'd arc) tree:

<http://www.osageorange.com/Roughing—out—T.html>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Osage-orange>

<http://www.na.fs.fed.us/spfo/pubs/silvics—manual/volume—2/maclura/pomifera.htm>

De Nederlandse naam voor deze houtsoort is Osagedoorn. In Amerika werd dit hout door de Indianen o.a. gebruikt voor het maken van bogen voor de jacht. Ook is het aangeplant om vee binnen een omheining te houden. Dit vanwege de doornen die aan deze struik/boom groeien. Ik liep al een tijdje rond met de gedachte om een muis te maken. In het verleden had ik een houten muis gezien die ik zelf wel eens wilde maken.

BENODIGD MATERIAAL:

Lijf en bodem:	60 x 125 mm
Bodem	20 x 40 mm
Neus	40 x 90 mm + stukje afvalhout 40 x 60 mm
Neusbal	15 x 30 mm (contrasterende kleur)
Oren	25 x 35 mm (contrasterende kleur)
Ogen	12 x 20 mm (2 x) (2e contrasterende kleur)
Pupil	3 x 10 mm (contrasterende kleur)
Neushaar	5 x 60 mm (2e contrasterende kleur)
Tand	4 x 15 mm (2e contrasterende kleur)
Staart	leren veter lang 95 mm

LIJF

Ik ben begonnen met het maken van het lijf. Draai tussen de centers het lijf op de maat Ø 53mm. Draai op het eind een kleinere diameter, zodat het opgespannen kan worden in een spankop. Opgespannen in de spankop steken we de bodem van het lijf vlak af. We boren nu een kamertje van Ø 30mm en diep 45mm.

Door middel van dit kamertje is het mogelijk met behulp van weer een spankop het lijf inwendig op de spankop te klemmen. Nu kan de buitenkant van het lijf gedraaid worden.

Om een vlakke kant te krijgen voor het aanlijmen van de neus heb ik met behulp van de cirkelzaag langs de geleider een plakje van 5mm van het lijf afgezaagd. Doe dit met behulp van een paar duwhoutjes. Zonder duwhoutjes kom je te dicht met je vingers bij het zaagblad met kans op een ongewenst plakje van je vinger(s).

De inkeping voor de oren heb ik met een zaag met een heel fijne vertanding er in gezaagd. Vervolgens heb ik aan de achterzijde van het lijf op 10mm vanaf de bodem een gaatje geboord voor het inlijmen van de staart. Hierna heb ik het lijf behoudens de lijmvlakken volledig afgewerkt.

BODEM

Als onderzetter onder de muis draaien we een bodem. Draai het stukje voor de bodem op een maat van $\varnothing$ 39mm. De onderzetter moet 12mm dik worden. De rest draaien we op een maat die strak in het kamertje van het lijf past. Noot: Als de muis een grotere maat wordt gegeven kan in de bovenkant van de muis een gleuf worden gemaakt, waardoor de muis als spaarpot kan worden gebruikt.

NEUS

Om de schuinte van het lijmvlak van de neus te krijgen heb ik het balkje voor de neus afgezaagd onder een hoek van 72 graden. Een ander stukje afvalhout ook onder een hoek van 72 graden afgezaagd. Die twee heb ik met een tussenlaag van papier aan elkaar gelijmd, zodat weer een recht balkje ontstond. Dit balkje heb ik rond gedraaid tussen te centers op een maat van $\varnothing$ 34mm. Aan het stukje afvalhout heb ik kleinere diameter gedraaid,

zodat het opgespannen kan worden in een spankop. Span nu het balkje in de spankop en zet er als zekerheid licht het tegencentraal tegen aan. De lijmverbinding hout/papier is niet echt stevig. Draai nu de neus volledig op maat. Draai op het eind van de neus een kort staafje van 4mm waar de neusbal aan gelijmd kan worden. Voor nu verder te gaan moeten eerst de gaatjes voor de ogen $\varnothing$ 3mm, het neushaar $\varnothing$ 3mm en de tand $\varnothing$ 4mm worden geboord. Een vrij precies werkje om alles recht en evenwijdig in de neus te krijgen. Ik zelf vond het handig om dat ingespannen op de draaibank te doen. Door de verdeelinrichting in de spankop was dit prachtig in te stellen. Om de neus passend op het lijf te krijgen moet aan het lijmvlak van de neus rondom een kleine schuine kant worden gemaakt. Ik heb de neus dus los gehaald en met behulp van een vijl en fijn schuurpapier dit rondom weggevijld/geschuurd. Hierna kan de neus met behulp van een stukje papier en lijm op het lijmvlak gelijmd worden aan een stokje (nodig om de neus aan het stokje in te klemmen en zo vrij af te kunnen werken).

NEUSBAL

Draai van het stukje van de neusbal een kraal met een $\varnothing$ van 12mm. Boor voor de kraal wordt af gestoken een gaatje van 4mm in het hart van de kraal. Draai een klein vlak kantje bij het gaatje op de maat van de aansluitende neus. Steek de kraal af, klem hem op een stokje van 4mm en werk de neus volledig af. Voor de neus en de oren heb ik Ebben gebruik.

OREN

Draai van het stukje voor de oren (mijn keuze Ebben) een staafje met een $\varnothing$ van 30mm. Steek hier twee plakjes af van 4mm. Lijm ook weer met behulp van een stukje papier op het lijmvlak van het oor een stokje (ijslollystokjes

zijn hier heel handig voor), waardoor de oren volledig afgewerkt kunnen worden.

OGEN

Voor de ogen heb ik gekozen voor een stukje Amber (een heel witte houtsoort) met een pupil van Ebben. Draai van het Amber een stokje Ø12mm. Draai de voorkant van het stokje in de bolling voor het oog en boor een gaatje in de voorkant van het oog van Ø 3mm en 3mm diep voor de pupil. Draai van het houtje voor de pupil een stokje van Ø 3mm. Lijm dit in het oog, laat de lijm drogen, steek het stokje af en werk de voorkant van het oog af. Draai nu aan de achterzijde van het oog een kort stokje Ø 3mm voor het vast lijmen van het oog in de neus. Herhaal dit voor het tweede oog.

Noot: Door de ronde neus zal het oog niet echt goed aansluiten op de neus. Ik heb het oog aan de achterzijde iets schuin naar binnen gedraaid. Bij het inlijmen van het oog heb ik dit stevig aangedrukt waardoor het hout van het oog ietsje uitboog. Een alternatief is het gat in de neus voor de ogen te boren op de diameter van het oog. Nadeel hiervan is dat rafels die bij het boren kunnen ontstaan na het inlijmen van de ogen zichtbaar blijven.

NEUSHAAR EN TAND

Voor de neushaar en de tand heb ik eveneens gekozen voor Amber. Draai voor de neushaar een stokje Ø 3mm, lang 41mm en voor de tand een stokje Ø 4mm, lang 12mm en werk de neushaar en tand volledig af.

AFMONTAGE

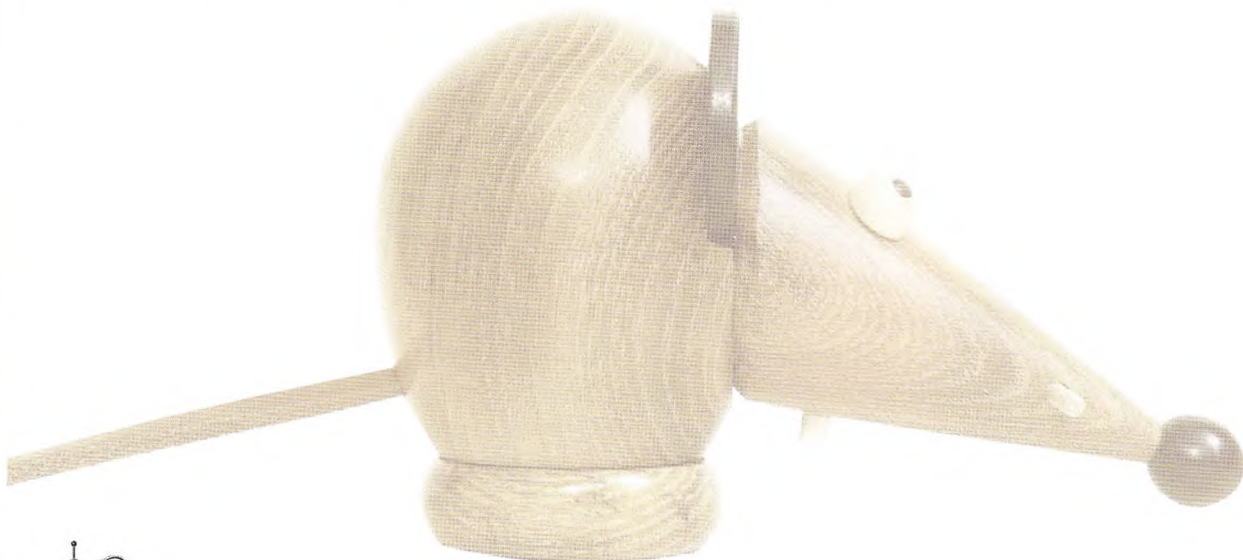
Dan komt uiteindelijk het leukste. Het geheel in elkaar lijmen van de muis. Verwijder alle aangelijmde stokjes en bijbehorende lijmresten aan de onderdelen. Lijm de oren in de uitkeping van het lijf. Lijm de neus tegen het lijf. Dit moet handmatig want het klemmen van de neus tegen het lijf is vrijwel onmogelijk. Met snelle witte houtlijm is dat echter geen probleem. Lijm de ogen, de neushaar (gaatje in de neus door en door) en de tand in de neus. Lijm de leren staart in het lijf. En tenslotte als moment suprême de neusbal op de neus.

Degene die de muis ook willen maken wens ik veel draaiplezier.

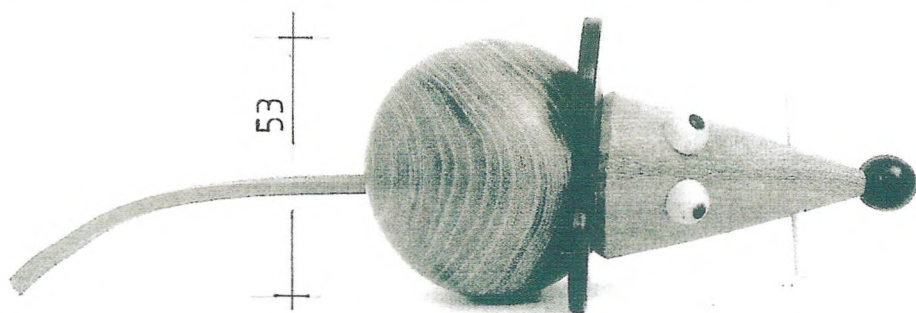
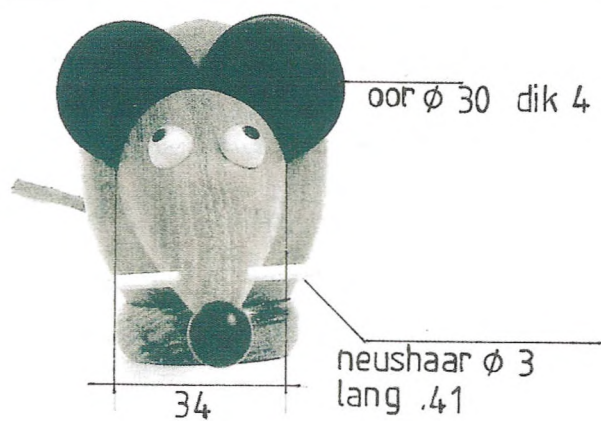
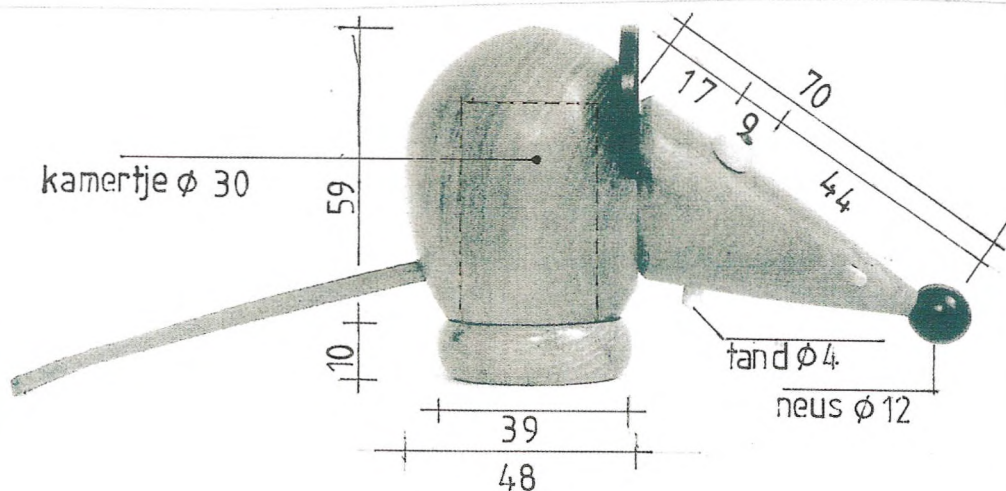
Jan van de Ploeg

Foto's Hans Scholte

Met dank aan Roger Dauer voor het Osage Orange

Een asymmetrisch gebruiksschaaltje met handvat

Hieronder zal besproken worden het draaien van een schaalte dat je kunt gebruiken voor koekjes, bonbons maar ook als soepkom. Het bijzondere van het schaalte is dat er een klein 'handvat' aan zit. Je hebt nodig een schijf van 180mm diameter en een dikte van 60mm. Maar groter of kleiner kan natuurlijk ook.

Plaats de schijf op de vaste kop van de draai-bank en draai hem rond. Maak aan de rechterkant een ronde hoek met een radius van 10mm en hol de bovenkant ca. 5mm uit.

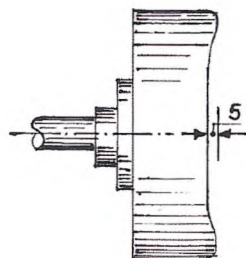
Zie tekening 1.

Draai de schijf om en plaats hem weer op de vaste kop maar nu 15 à 20mm uit het hart. Maak een kamertje of een voetje aan de onderkant van het schaalte. Draai nu de onderkant van het schaalte volgens tekening. Pas op voor het excentrische deel A. Zie tekening 2.

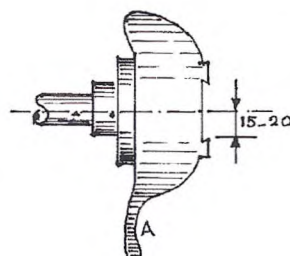
Draai het schaalte om en span hem op met de onderkant links. Draai nu de binnenkant van het schaalte. Maak de wand ca. 5mm dik.

Zie tekening 3. Heel veel plezier gewenst.

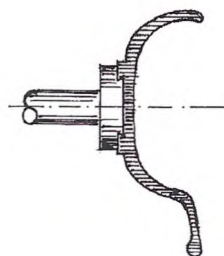
Idee: Herman Erbé
Uitwerking: Ab Strijker

1

2

3

Het afwerken met lak

Op de laatste DemoDag bleek een toenemende belangstelling voor afwerken met lak. Toen ik begon met houtdraaien dacht ik dat alle werk gedaan werd met enkel de guts. Tot ik tot de ontdekking kwam dat er nog erg veel werk verzet moest worden met schuurpapier. Dat was teleurstellend. Ik experimenteerde en probeerde zo te draaien dat schuren minder tijd zou kosten. Ik heb een paar dingen ontdekt:

Snijdend draaien met een (vlijmscherpe) guts geeft een mooier oppervlak dan schrapen.

Een zo hoog mogelijk toerental geeft een mooier resultaat. Daarbij bleek wel dat je uiterst zorgvuldig de guts moet sturen, maar zodra je beseft dat de guts het werk moet doen en je hem alleen maar (losjes) vast hoeft te houden op de plek waar de guts z'n werk moet doen, heb je ook alle tijd om hem te sturen. Mooi verlopende krommingen zijn vaak het resultaat van tienden van millimeters tegelijk afnemen. Soms kun je een beter resultaat bereiken door met een vochtige doek of sponsje de houtnerf op te wellen en vervolgens weer te schuren. Als je de mogelijkheid hebt om de bank andersom te laten draaien dan kun je het voorwerp eens de andere kant opdraaiend schuren. Vezeltjes die in de draairichting zijn gaan liggen worden dan weggeschuurd.

Na het schuren komt de afwerking. Het lijkt wel een breekpunt in het hele proces. Schuren, klaar. Nu dus de volgende fase: lakken. Niets blijkt minder waar. Ik beschouw tegenwoordig de eerste laklaag als een "bewerkingsfase". De eerste laklaag verraaft alles wat nog niet correct is, elk krasje of elke andere nog niet eerder opgemerkte ongerechtigheid toont zich nu onbarmhartig. Ik heb me er bij neergelegd, beschouw het niet langer als een teleurstelling

maar als een noodzakelijke fase van het ambacht houtdraaien. Dankbaar dat ik nog bijtijds gewaarschuwd ben. Getroost pak ik weer mijn schuurpapier en ga aan de slag. Mijn zuinigheid heeft me in deze ook wel parten gespeeld. Te oud versleten schuurpapier geeft eerder krassen dan dat het gelijkmatig schuurt. Ook hier geldt weer, het gereedschap moet het werk doen, niet de man. Hard drukken werkt averechts, geeft krassen. De (snij)korrel doet het werk. Het duurste schuurpapier kan toch het goedkoopste zijn.

Als de tweede laklaag nog gebreken aan het licht brengt, dan zit er niets anders op dan: zie boven. Deze eerste (en mogelijk tweede) laklaag beschouw ik als "gereedschapshandelingen".

Bij de eerstvolgende "gave" laklaag begint het lakken pas echt. Deze laag verraaft nu geen schuurgebreken meer maar kan een hinderlijke streek van de kwast vertonen. Hiervoor kunnen een aantal oorzaken zijn:

- zuigt het hout plaatselijk verschillend (tussen de jaarringen meer dan elders),
- kwasten in het hout,
- reparaties in het voorwerp.

Als de eerste laklaag (vol en zat) is aangebracht, kan het zijn dat ondanks het naschuren de zuigende gedeelten van het hout nog niet verzadigd zijn. Aan kwasten en/of reparaties kunnen we niets anders doen dan afwachten hoe die zich zullen gedragen onder meerdere laklagen. Aan de kwast kunnen we wel iets doen, een niet te brede koeharen kwast van goede kwaliteit is nodig voor de definitieve laklagen. Een dergelijke kwast is een noodzakelijkheid, ik bedoel ik heb er mee moeten leren werken. Ook hier blijkt weer het gereedschap doet het werk, niet de man. De kwast zo losjes als maar

mogelijk is vasthouden. Als hij een paar maal uit je hand is gevallen tijdens het lakken, hield je hem net iets te losjes vast. Doop de kwast niet te diep in, alleen de lak die de kwast zelf vasthoudt is juist genoeg. Werk nat in nat en verdeel de lak gelijkmatig. Werk bijvoorbeeld van boven naar beneden. Begin nooit op twee plaatsen tegelijk.

Na enige dagen drogen beoordeel je de laklaag. Mogelijk moet die gepolijst worden. Elk polijstgereedschap is goed. Ik gebruik daarvoor de sponsrug-padjes van 3M no.03808-03809-03810 resp. medium, fine en superfine. Het polijsten wordt gedaan in de richting van de houtnerf. Daarna weer lakken. Ook dit lakken wordt gedaan in de richting van de houtnerf. Kom niet terug op de plaatsen waar de lak

goed aangebracht is, m.a.w. blijf er niet in werken. Opbrengen, verdelen, in de richting van de houtnerf strijken en weg wezen. Wat ook kan helpen is een "lakkast", met goed sluitende deur. Voorwerp tijdens het lakken op een plankje plaatsen, d.m.v. het plankje oppakken en in lakkast plaatsen, deur dicht en op slot. Hiermee voorkom je dat er stof neerdaalt op de natte lak.

Indien de lakkast niet te groot is, zal de damp van de lak invloed hebben en het oppervlak van de lak mooier doen vloeien. Maak je niet ongerust, sommige voorwerpen verdienen het dat je ze tot 6 maal toe lakt.

Muck Douma.
tel. 023 531 1848

Vormgeving in hout

is de titel van een boek dat in oktober dit jaar uit gaat komen. 'Vormgevers in Hout' is de titel van een expositie die dit jaar voor de tiende keer plaats zal vinden op Fort bij Vechten in het derde weekeinde van oktober (zaterdag 18 en zondag 19 oktober). De criteria voor deze tentoonstelling zijn:

- hout uit de regio,
- milieuverantwoord afgewerkt,
- voorwerpen zelf ontworpen en gemaakt.

Inmiddels is deze tentoonstelling de grootste in zijn soort. Bijna 60 vormgevers die ooit hebben meegedaan aan deze tentoonstelling presenteren zich met tekst en foto's in dit boek: meubelmakers, beeldhouwers, houtdraaiers en andere zelfproducerende vormgevers.

Het boek 'Vormgeving in Hout' gaat Euro 20,- kosten. Wie het voor 1 augustus 2008 via de website www.vormgevinginhout.nl bestelt,

kan het voor Euro 15,- op de tentoonstelling meenemen.

Voor de tentoonstelling kijk op www.vormgeversinhout.nl

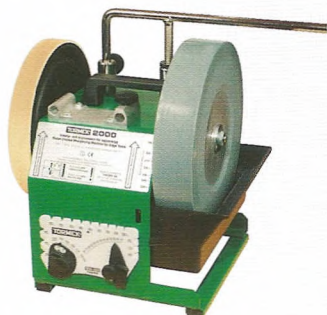
Met vriendelijke groet, Otto Koedijk
Tel. 0575 - 567939 / 564658

HEGNER

**Importeur van de unieke Tormek
water gekoelde slijp system**

Voor informatie en aankoop contact Hegner & Ko
Fermiweg 16, 3208KT Spijkenisse
Tel: 0181-647535, Fax: 0181-647311, rob@hegner.nl

www.tormek.com Kijk naar de demo video en het laatste news

TORMEK®
Sharpening Innovation

AFH Fijnhout

DE hardhout specialist voor bedrijf en particulier

- 80 soorten op voorraad
- Teak (o.a. dekdeeltjes)
- Plaatmat. (o.a. Bruynzeel hh)
- Bladen (aanrecht/tafel)
- Fineer
- Eigen zagerij

Amsterdamsche Fijnhouthandel

Minervahavenweg 14 Westpoort 3098 Tel. 020 -682 80 79 Fax 020-684 31 54
e-mail: afh@fijnhout.nl homepage: www.fijnhout.nl

AFDELINGSNIEUWS

Afdeling Amsterdam

Informatie bij de afdelingscontactpersoon Rik Mars: 020 4904 887 of Rik.Mars@waternet.nl

Voor de agenda, verslagen en opdrachten, zie ook:

<http://members.lycos.nl/HoutObjectenRikMars/radius/radius.htm>

Afdeling Arnhem-Nijmegen

Onderstaande bijeenkomsten worden in 2008 gehouden op een **zaterdag van 9.30 uur tot 12.30 uur** in het clublokaal 'The Meeting' St. Maartenstraat te Elst (Gld). Bijeenkomsten:

20 september: Jan Siemelink die het vervaardigen van meubels als hobby heeft, waarbij een houtdraaibank niet valt weg te denken, zal vertellen over zijn bevindingen.

18 oktober: Jan Bergevoet is het sparen van kleine muntjes nog niet vergeten. Hij gaat het draaien van spaarpotten, in alle soorten en maten, demonstreren.

22 november: Ab Strijker toont ons het draaien van omkeendraaiwerk voor fotolijstjes (zie AR55, blz 8).

Afdeling Den Haag

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Flevohoutdraaiers

Bijeenkomsten: **15 september, 27 oktober, 8 december**

Afdeling Haarlem

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Haarlemmermeer

Bijeenkomsten: **27 juni, 8 augustus, 19 september**

Locatie: Protestantse Kerk, Havikstraat 5, 1171 DW Badhoevedorp, tel. 020 6593133

Afdeling Limburg

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Lochem

Bijeenkomsten: **27 oktober en 24 november**

Locatie: Kunstlokaal 11, Bosberg 29, Borculo. Aanvang 19.30 uur

Afdeling Noord

Bijeenkomsten: **13 september, 15 november**

Inloop: 12.00 uur, aanvang 12.30 uur. Locatie: Dependance Stadswerkplaats Groningen, Antillenstraat 2.

Afdeling Noord-Holland Noord

Bijeenkomsten: **donderdag 28 augustus, donderdag 2 oktober, dinsdag 25 november.**

De avonden zijn in het dorps huis "de oude school"

Dorpstraat 72, 1711 RK Hensbroek

De avonden beginnen om 19.30 uur

Afdeling Rotterdam

Info afdelingscontactpersoon (blz.2)

Afdeling Utrecht

Werkgroep 'De Lekstroom'

Bijeenkomsten: steeds op woensdagmiddag 14.00 uur op de volgende

data: **23 juli, 3 september,
15 oktober en 10 december**

Locatie: de Oude School te
Lopikerkapel

Afdeling Veluwe

Bijeenkomsten: de volgende zaterda-
gen **13 september, 13 december**

Locatie: een zaal van de Sionskerk,
Asseltseweg 6, 8161 VV Epe

Afdeling De Waarden

Bijeenkomsten: **26 juli, 6 september,
4 oktober, 15 november en
20 december**

Locatie: Adrie Bezemer

Afdeling Westelijk Noord Brabant / Zeeland

De Scheldedraaiers

Bijeenkomsten elke eerste zaterdag
van de maand in Het Ambachten-
centrum, Kattendijksedijk te Goes.
Aanvang 09.30 uur. Ook leden uit
andere afdelingen zijn, na overleg,
van harte welkom.

AGENDA

25 juli tot en met 9 augustus

Tentoonstelling door de
Lekstroomdraaiers in de openbare
ruimte van het Gemeentehuis in Wijk
bij Duurstede

6 en 7 september

Feest in Arnhem! Want op zaterdag 6
en zondag 7 september vindt De

Baptist Weekendshow 2008 plaats!

Alle drie de zaken van Baptist in
Arnhem, Baptist IJzerwaren en
Gereedschappen, Baptist Gebouw-
beslag en Baptist voor Houtbewerkers
staan dit weekend in het teken van
demonstraties, spectaculaire aanbie-
dingen en een feestelijke aankleding
Rondom onze winkels vindt u dan ook
weer twee nog grotere tenten waar
demonstrateurs u hun kunnen tonen!
Zij zullen u de veelzijdigheid in het
houtbewerken demonstreren. Maar
ook buiten zijn verschillende activitei-
ten! Houtsnijden, houtdraaien, hang-
en sluitwerk monteren, muziekinstru-
menten bouwen, slijpen en wetten,
dat en nog veel meer krijgt u te zien.
Natuurlijk zijn er ook mogelijkheden
om zelf eens te voelen hoe een
gereedschap werkt. En natuurlijk zijn
onze demonstrateurs graag bereid hun
'tricks' met u te delen! Ook zal er in
de Waalse Kerk, gelegen tussen de
winkels van Baptist, weer een exposi-
tie plaatsvinden. Eigenlijk mag u 6 en
7 september niet missen, dus noteer
die dagen nu al in uw agenda!

De demonstrateurs

We zijn druk bezig om (potentiële)
demonstrateurs te benaderen. Zodra er
meer nieuws over is, leest u het op
onze website www.baptist.nl. Ook zijn
we in contact met één van de meest
inspirerende en bekendste houtbewer-
kers ter wereld. Hoogstwaarschijnlijk
is hij aanwezig en kunt u hem 'ont-
moeten en groeten'!

Hoe zijn de winkels van Baptist te bereiken?

Baptist voor Houtbewerkeren ligt tegenover Baptist IJzerwaren en Gereedschappen, Baptist Gebouwbeslag grenst aan de achterzijde van het Politiebureau (dat schuin tegenover Baptist IJzerwaren en Gereedschappen ligt). Als u Arnhem centrum nadert, volg de parkeerroute/stadsring en blijf deze volgen, kies dan voor Parkeergarage Broerenstraat. Deze garage ligt aan de achterzijde van Baptist IJzerwaren en Gereedschappen. Onze zaken liggen op een steenworp afstand van elkaar, dus als u bij Baptist IJzerwaren en Gereedschappen bent, bent u ook vlakbij Baptist Gebouwbeslag en Baptist voor Houtbewerkeren!

Of u neemt de pendelbus vanaf het Transferium Gelredome!

Voor alle bezoekers van de binnenstad van Arnhem rijdt er een gratis pendelbus. Een gemakkelijke en goedkope manier om in de binnenstad van Arnhem te komen!

U parkeert uw auto op het Transferium Gelredome. Het parkeertarief is € 2,50 voor de gehele dag. Vanaf het Transferium wordt u gratis (tot 4 personen) met de pendelbus naar de binnenstad gebracht (halte bij de Rijnstraat). Na het winkelen kunt u bij dezelfde halte weer opstappen en brengt de pendelbus u weer gratis terug naar het Transferium.

De pendelbus rijdt om het kwartier op:

**zaterdag 6 september van 9.00 tot 18.00 uur, koopzondag 7 september van 12.00 tot 18.00 uur
18 en 19 oktober 2008**

Vormgevers in Hout

Locatie: Fort bij Vechten, Marsdijk 2, 3981 HE Bunnik

10de tentoonstelling van houtdraaiers, meubelmakers, beeldhouwers en alles wat maar met hout te maken heeft.

Demonstraties / presentaties en zelfs een mobiele zagerij waar men hout kan kopen.

Zie ook www.vormgeversinhout.nl

1 november 2008

Landelijke DemoDag

Locatie De Schalm in De Meern.

MUTATIES LEDENLIJST

Nieuwe leden

- Berkhoff, H., Oenerweg 29, 8161 PK Epe
- Berns, A.J., Helmichstraat 32, 7223 LE Baak
- Bleijendaal J., St. Jozefstraat 2 zwart, 1624 VP Hoorn (NH)
- Goossen, B., Israelslaan 14, 1816 VL Alkmaar
- Haas G. M.L. Kingweg 2, 8161 DJ Epe
- Hout- en Meubileringscollege, Erasmuspad 10, 3052 KP Rotterdam
- Hout- en Meubileringscollege, Arlandaweg 173 – 175, 1043 HR Amsterdam

- Huysmans A.W., Fazant 22, 8103 EL Raalte
- Leeuwen C. van, Oosteinderweg 113A, 1432 AH Aalsmeer
- Leijen L., Burg. Honijkstraat 35, 1606 XM Venhuizen
- Poppes G.C., Schoutenstraat 77, 1623 RW Hoorn (NH)
- Quick S. de, Korte-Mermansstraat 4, 2300 Turnhout België
- Sijs N.J. Dorpsstraat 178, 1713 HN Obdam
- Slee G.L.J. Schelpenweg 8, 3233 EP Oostvoorn
- Tenniglo E.B.M., Oostwal 53, 7631 EH Ootmarsum
- Wal D. v.d. Spinner 66, 1625 VE Hoorn (NH)

Opzeggingen

- Breukelen Metaal draaijerij, Vries
- Doodeman C., 't Veld
- Houthandel Haggenburg, Driel
- Lucas Y., Soest
- Zwienen, Made

Adreswijziging

- Hagen B., Vermeerlaan 49, 3764 WC Soest,
- Specht H., Bakovensweg 17, 9545 TJ Bourtange
- Verhage J., Noordeinde 1/24, 8316 BS Marknesse
- Wetzels R.M., Scheerdersstraat 18, 5441 XV Oeffelt

In memoriam Evert van Rennes

Op 9 maart j.l. is na een kortstondige ziekte Evert van Rennes in de leeftijd van bijna 85 jaar overleden. Hij was een trouw lid van de afdeling Arnhem-Nijmegen en was altijd aanwezig. Niet op de voorgrond, maar wel met interesse voor datgene dat op de bijeenkomst gebeurde. Vanaf het voorjaar had hij het plan het rustiger aan te gaan doen. Wij verliezen in hem een vriendelijke collega. Wij wensen zijn vrouw en kinderen de kracht toe om het verlies te dragen.

Namens afdeling Arnhem-Nijmegen,
Jos Toussaint

Rectificatie

In memoriam

Op maandag 26 november is op 68 jarige leeftijd overleden ons draailid van het eerste uur Toon van der Reyen. Toon was een man die niet op de voorgrond aanwezig was maar wel heel veel betrokkenheid had met onze afdeling. Toon was een van onze mentoren en bereid iemand anders het houtdraaien te leren. Toon laat heel veel draaivrienden en -vriendinnen achter. Wij wensen zijn vrouw Elly en de kinderen veel sterkte toe.

Afdeling Noord-Holland Noord

IN BEELD: Frans van den Boom (1938)

Van aankomend meubelmaker naar gepassioneerd ondernemer en muziekinstrumentbouwer.

Frans werd in 1938 in Veldhoven geboren in een gezin van 10 kinderen. Toen hij op twaalfjarige leeftijd van de lagere school kwam moest hij meteen naar de ambachtschool. Hij moest een vak leren om snel geld te kunnen verdienen als bijdrage aan het gezin. Hij koos voor het vak meubelmaker, een opleiding in Eindhoven. Direct na het behalen van het diploma meubelmaker vond hij een baantje bij Thijs Coolen (Waalre) in de meubelmakerij. Onder de deskundige leiding van Rene en Sel Coolen leerde hij het ambachtelijk meubelmaaken. Gedurende de negen jaar dat hij bij Coolen werkte was hij in de avonduren steeds bezig zich verder te bekwamen. Hij rondde de avondnijverheidsschool meubelmaker af, behaalde zijn VMTO diploma, het diploma Leerlingstelsel, volgde de OBAO (Opleiding Bewijs voldoende Algemene Ontwikkeling NO) als voorbereiding voor de Akte N IV en het diploma Vakbekwaamheid Meubelmakerbedrijf en zijn Middenstandsdiploma. Dat laatste omdat hij toch het plan had als zelfstandige te gaan werken. Na als bestgeslaagde de cursus Vakbekwaamheid voor het Meubelmakerbedrijf te hebben voltooid, mocht hij meedoen aan de nationale vakwedstrijd voor meubelmakers, die elk jaar georganiseerd werd door de Samenwerkende Organisaties in het meubileringbedrijf, Stichting Ambachtcentrum en de Stichting Bouwcentrum. In 1959 won hij deze vakwedstrijd met vlag en wimpel en kreeg de zilveren schaaft uitgereikt (foto 1). Zoals al aangegeven verliet hij na negen jaar het bedrijf Coolen om zijn dienst-

Foto 1

plicht te vervullen. Hij werd gestationeerd bij de Medische Troepen. Niet omdat hij belangstelling voor of kennis had van het medische vak maar omdat zij een meubelmaker goed konden gebruiken in het detachement Medische Troepen. Na een jaar verliet hij het leger en trad in dienst bij Brouwers in Tilburg. Een bedrijf dat zich bezighield met klassieke meubels en interieurbouw. Hier maakte hij klokkenkasten voor Amsterdamse staande horloges en palissanderhouten kussenkasten tot het jaar 1967, waarin hij zich als zelfstandige vestigde. Zijn bedrijf groeide en bloeide en raakte goed bekend in heel Nederland. In 2003 stopte hij met zijn bedrijf. Gedurende zijn werkzaam leven trouwde hij, kreeg drie kinderen, twee zoons en een dochter. De ene zoon zette het bedrijf voort in een andere visie (meer productie- en serie gericht), de tweede zoon werd in Amsterdam leraar meubelmaker aan het Hout en Meubilerings College en zijn dochter werd interieurstyliste. Hoewel hij altijd zeer veel tijd moest besteden aan zijn bedrijf kon hij voldoende tijd vrijmaken voor zijn hobby: houten muziekinstrumenten.

Foto 2

Foto 3

derden verschillende houtsoorten), inclusief hun Latijnse namen. Al op dertienjarige leeftijd bouwde hij met een wasmachinemotor een draaibankje. Hij begon het draaien met schrapen. In 1966 kocht hij een Zweedse draaibank (merk E.J.C.A.), die hij nog steeds gebruikt. Zijn draaiwerk heeft een oorzakelijk verband met zijn opdrachten of zijn hobby. Uit het voorbeeld van de draailier is goed te zien dat het draaiwerk bestaat uit de stemsleutels voor de snaren, een knop voor de draaislingerarm en de halfronde beschermkap van de draaischijf voor de snaren. Afhankelijk van de hoeveelheid en het soort draaiwerk gebruikt hij het schrapen of het snijdend draaien dat hij zich intussen heeft eigengemaakt. In de opdrachtersfeer zijn het bijvoorbeeld de balusters (foto 3) voor de bouw van trappen.

Voorbeelden hiervan zijn blokfluiten, schalmey, violen, gitaren, gamba's, draailieren, enz. Een voorbeeld van een zelfgebouwde draailier laat foto 2 zien met een prachtige vorm en schitterend parelmoer intarsiawerk bovenop en aan de zijkant. Bij het bouwen van zijn instrumenten werkt hij nauw samen met een musicus (voor het op de juiste wijze aanbrengen van de snaren en het stemmen van de lier) en mensen die toegang hebben tot bouwdocumentatie van oude muziekinstrumenten. Frans is lid van Huismuziek, de vereniging voor muziek en instrumentenbouw. Voor de werkgroep Bouwerskontakt van Huismuziek gaf hij cursus instrumentenbouw in zijn atelier te Steensel. Uit de lidmaatschappen van de NEHOSOC, de Vlaamse houtdraaiers, Bomenstichting, Houtstudie Centrum HCTO, Ambacht & gereedschap en RADIUS blijkt dat Frans een brede belangstelling heeft voor het fascinerende materiaal hout. Niet alleen is hij een geweldige kenner van de houtsoorten (in zijn rekken liggen kleine monsters van hon-

Foto 4

Om tot slot een staaltje van zijn vakmanschap te laten zien heb ik een foto (nr. 4) gemaakt van een deur in zijn huis. Een deur van wortelnoten met intarsiawerk. Bij het bezoeken van zijn werkplaats kon ik het niet laten een foto te maken van een overzicht van zijn gereedschapen die zo tegen een raam zijn opgeborgen dat er een prachtig lijnenspel is ontstaan (foto 5).

Roelof C. Schmidt, Everdingen

Foto 5

Verslag DemoDag april 2008

Eerbiedwaardig bestuur van RADIUS, Zondag j.l. was de afdeling Haarlem bijeen, zoals dit plus minus 10 x per jaar gebeurt. Verscheidene van onze leden hadden j.l. zaterdag de DemoDag in Velp bezocht. Allen waren enthousiast over de prestaties en de presentatie door de regio Arnhem/Nijmegen. De leuke attentie bij het binnenkomen, de kop koffie met traktatie was het begin, ik begreep n.a.v. het 12 1/2 van de regio Arnhem/Nijmegen. Dank daarvoor.

Maar dan verder de ruimte, schitterend. De demonstraties waren goed te zien, men had ruimte, de lezingen etc. in aparte kamers, perfect. De verkooppunten van diverse ons toegedane firma's over de ruimte verspreid, handig! De gehele ambiance in vergelijking tot de ruimte in 'de Meern' is een verademing. Hulde aan de Regio Arnhem/Nijmegen, in samenwerking met het hoofdbestuur. Ook de ruime mogelijkheid tot parkeren werd bijzonder op prijs gesteld.

Namens de Regio Haarlem, Muck Douma.

Een blokje hout excentrisch ingespannen in de klauwplaat ontwikkeld door Jean-Francois Escoulen

Foto 1: informatie uitwisseling bij de stand van Pierre Baptist

Jan Hovens demonstreert het resultaat van excentrisch draaien

Een goed initiatief van de afdeling Arnhem / Nijmegen was het bespreken van meegebrachte hulpmiddelen. Tijdens deze bespreking werd voorgesteld een rubriek in *AktieRadius* te starten waarin leden hun zelf gemaakte hulpmiddel kunnen beschrijven en tonen aan de andere leden. De redactie vindt dit een goed initiatief en nodigt de leden uit hun hulpmid-

Hulpstuk gemaakt door Siem van Wijk

del te beschrijven en in te sturen naar de redactie. Als eerste wil ik u wijzen op het hulpmiddel dat Siem van Wijk had meegebracht, zie foto hulpmiddel van Siem van Wijk. Om veilig te kunnen zagen aan een stammetje heeft Siem van Wijk een hulpmiddel gemaakt waarin de stam geklemd wordt zodanig dat aan een of twee kanten een rechte zijde gezaagd kan worden. Daarna kan op de normale manier de stam verder in planken gezaagd worden.

René Wetzels

Met dank aan Hans Damhaar voor het ter beschikking stellen van de foto's.

Interim voorzitter Aat Meijboom deelt met zichtbaar plezier de prijzen uit

Gerard Gaasbeek, altijd een goede demonstrateur

Chris van Aar geconcentreerd aan het werk

MEMENCO

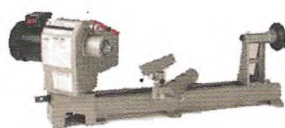
Machines, gereedschappen, hout en toebehoren voor de creatieve houtbewerker

Memenco levert al vele jaren machines, gereedschappen, hout en toebehoren aan de creatieve en ambachtelijke houtbewerker.

Door eigen import uit ondermeer Australië, Engeland, Nieuw Zeeland en de Verenigde Staten, kan vaak tegen concurrerende prijzen geleverd worden.

Bekende merken en namen zoals Ashley Iles, Craft Supplies, Crown Tools, Danish Oil, Eze Lap, Henry Taylor, Scheppach, Teknatool, Tormek, en sinds kort het eigen merk WHT.

Nu in de picture:

Teknatool Nova 3000
Prijs: € 1.250,00

6-delig HSS beitelset
Prijs € 125,00

Meer weten? Bekijk dan de website www.memenco-europe.com, of bel 0528 – 266362.
Bezoekadres (na telefonische afspraak): Hoofdstraat 46, 7921 AM Zuidwolde.

Knotsgedraaid

In draaiers kringen is het gebruikelijk voor de afdelingsvergadering een “verplicht” werkstuk te maken. Zo ook bij de Flevodraaiers. Het moest een beeldhouwersknots worden.

Omdat je wel weet (denkt te weten) wat een knots is doe je juist vooronderzoek op bijv. internet en bij de gebruikelijke verkoopadressen. Precies een knots is een knots wat je al wist en hij is cilindervormig, hetzij kort dan wel in de langere flessenvorm. Gesprekken met twee vormgevers leert, dat dit toch wel de ideale vorm is om gericht de beitel slaande weg door het hout te sturen. Op de site van het Museum voor Oude Technieken in België (www.mot.be) kwam ik niet veel verder, zij het dat knotsen ook wel worden omwikkeld met leer- zie foto. Maar ja voor één knots zet je de draaibank niet aan en vraag je je af hoe het zit met de ergonomie - polsbelasting. Naast een muisarm bestaat er vast wel een knotsarm. Dit bracht mij op het idee enkele knotsen te maken, waarbij het zwaartepunt anders is verdeeld of dicht bij de pols ligt, wat de belas-

ting van de pols vermindert. Ik moet zeggen dat de schijfvorm (zie foto) van massaranduba heel prettig in de hand ligt met toch het gewicht van de bekende knotsen, te weten ongeveer 300 gram. Vooral het subtiel slaan/tikken gaat zeer plezierig en licht door de plaatsing van het gewicht dicht bij het scharnierpunt van de pols. De andere van massaranduba is een halve cilinder, die deels onder de hand schuift: het beschermt de vingers tijdens het slaan, terwijl het gewicht dicht bij de pols is gebracht – gewicht 500 gram. (de uitsparing voor de hand kan nog iets groter). De piramidevorm van robinia voelt weer heel anders en wil door zijn veranderd zwaartepunt gemakkelijk in de richting van de beitel – gewicht 400 gram. Wellicht is er een echte beeldhouwer, die deze vormen eens uitprobeert en ons via AktieRadius informeert over zijn bevindingen.

Mede namens de Flevodraaiers,
Jan Pranger.

Houtdraaitechniek zoekt aansluiting in vakopleiding hout

Het opleidingsaanbod in hout is in de loop der jaren productiegerichter geworden waardoor er minder aandacht is voor de klassieke bewerkingen. Dit uit zich in het afnemen van een vaardigheid als 'hout leren draaien' op een draaibank. Het bedrijfsleven acht deze vaardigheid immers niet meer als noodzakelijk voor het kunnen uitvoeren van bijvoorbeeld het beroep meubelmaker of machinaal houtbewerker.

RADIUS merkt deze trend al geruime tijd en geeft duidelijk aan dat er raakvlakken zijn tussen houtdraaien en houtgerelateerde beroepen. Om het vak houtdraaien toch bekendheid te blijven geven aan aspirant houtbewerkers is ter ere van het 12,5 jarig bestaan van de afdeling Arnhem-Nijmegen een brief uitgegaan naar onderwijsinstellingen waarin docenten uitgenodigd werden een bezoek te brengen aan de DemoDag.

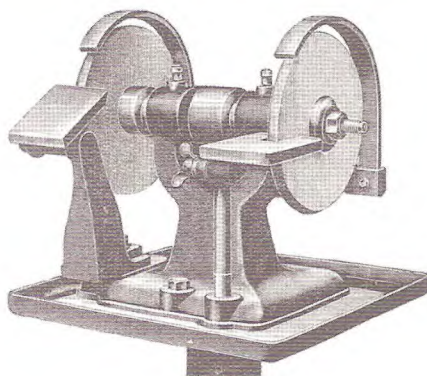
Vanuit het ROCA12 Ede heeft een afvaardiging een bezoek gebracht aan de DemoDag. De afvaardiging had de intentie de techniek te bekijken en contacten te leggen voor een mogelijke samenwerking/kennisoverdracht. Vanuit RADIUS werd hierop enthousiast gere-

ageerd en wij werden door de voorzitter in contact gebracht met dhr. Bergevoet en dhr. Toussaint. Na een oriënterend gesprek is afgesproken dat RADIUS een bezoek zou brengen aan het praktijkcentrum van ROC A12 Ede afdeling Bouwkunde.

Tijdens dit bezoek is een aantal zaken de revue gepasseerd. Er is gekeken naar de technische staat van de draaibank, het snij/slijp gereedschap; aanpassingen bleken wenselijk. Ook kennisoverdracht van snijdend draaien aan zowel de instructeurs van het praktijkcentrum alsmede de aspirant houtbewerker is wenselijk. Om dit te kunnen bewerkstelligen is de intentie uitgesproken een aantal workshops binnen het ROCA12 te organiseren, gericht op de basistechniek van het draaien.

Geconcludeerd kan worden dat er een vruchtbare samenwerking aan het ontstaan is tussen RADIUS en ROCA12 Ede, met als gezamenlijke doelstelling de toekomstige houtbewerker de kunde en het plezier van houtdraaien te laten ervaren.

J.Koop
praktijkinstructeur bouwkunde

Houtdraaien in Nederland

De viering van ons 12,5 jarig jubileum heeft mij aan het denken gezet over de historie van het houtdraaien in Nederland. Wij als vereniging bestaan dan pas 12,5 jaar maar voor deze tijd werd er natuurlijk ook al hobbymatig en professioneel hout gedraaid in Nederland. Wat weten we hier echter van? De leden die onze vereniging opgericht hebben draaiden al hout voordat zij elkaar vonden in RADIUS. Waren er voor hun tijd ook draaiersverenigingen? Voor de jaren 80 van de vorige eeuw zijn er ook een aantal boeken en boekjes over houtdraaien geschreven in de Nederlandse taal. Joop Wolf en Herman Verheul zijn twee namen die genoemd moeten worden. Naast hun boeken is er ook vertaald werk van buitenlandse draaiers als Gordon Stokes in die tijd verschenen. Zelf heb ik nog een aardig boekje van hobbyhoutdraaijer Johan van Kasteren uit Eindhoven, die dit in eigen beheer uitgegeven heeft. Ook hobbytijdschriften hebben aandacht besteed aan het houtdraaien. In de eerste jaargang van Doe Het Zelf in 1958 werd in een drietal artikelen het houtdraaien uitgebreid uit de doeken gedaan. De reden hiervoor was dat de verschijning van houtdraaihulpstuk-

ken voor de Black en Deckers en andere boormachines, het draaien nu ook binnen bereik bracht van de amateur. Deze hoefde nu niet te investeren in een dure draaibank. Een aantal nummers later publiceerde DHZ zelfs een plan met tekening om zelf een draaibank te bouwen. Bovenstaande kan niet alles zijn wat er is verschenen. Zijn er nog andere boeken en publicaties? Is er materiaal van voor de tweede wereldoorlog en mogelijk nog ouder? In Nederland zijn eeuwenlang meubels gemaakt die in bepaalde stijlperiodes ook draaiwerk bevatten. Werd dit door de meubelmakers zelf gedaan of waren er specialisten die alleen draaiwerk deden? Waren er houtdraaiergilden en zo ja, waar waren ze gevestigd? Zijn er gespecialiseerde draaiopleidingen geweest op ambachtsscholen? Zijn er schoolboeken geweest met aandacht voor het houtdraaien? Allemaal interessante vragen waarop ik geen antwoord heb. Zijn we het echter als Nederlandse Vereniging van Houtdraaiers niet een beetje verplicht om hierop antwoord te vinden? Graag reacties, meningen, antwoorden, tips naar: jhovens@worldonline.nl

Jan Hovens

www.craftsupplies.nl

Online winkel voor de houtspecialist

E-mail: info@craftsupplies.nl

Tel: 06-41 674 523

Hout - Fineer - Gereedschappen - Draaiaccessoires - Afwerkingsmaterialen - Schuurmaterialen - Ivoren

Vormgeven in hout, draaien met een signatuur

Op 8 december vorig jaar heeft, op uitnodiging van de Afdeling Veluwe, Christiaan Jörg een voordracht en demonstratie gehouden tijdens de afdelingsbijeenkomst in Epe. De belangstelling daarvoor was groot: 46 van de 60 leden van de afdeling wilden deze gebeurtenis niet voorbij laten gaan. Hieronder een verslag daarvan.

Alles wat Christiaan Jörg uitstraalt is zijn grote liefde voor hout. Nadat hij zich – na zijn opleiding bouwkunde aan de MTS – had gevestigd als meubelmaker, begint hij al in de zestiger jaren van de vorige eeuw, min of meer ‘voorzichtig’, met houtdraaien. Inmiddels is hij al decennia professioneel houtdraaier en bekend bij heel houtdraaiend Nederland. En niet alleen vanwege zijn bijdragen aan het bestuur van RADIUS, maar ook als organisator van de

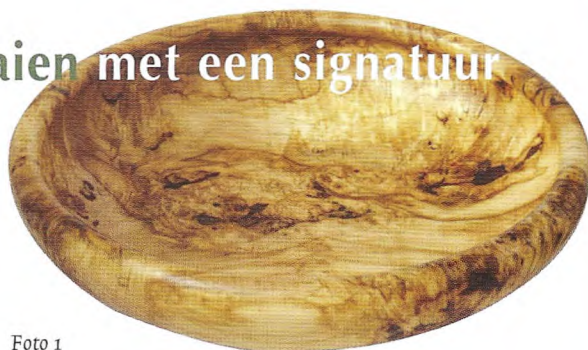

Foto 1

jaarlijkse RADIUS DemoDagen en – vooral – als leermeester van zowel professionele als amateur houtdraaiers.

Christiaan ging er eens goed voor zitten en vertelde dat hij het hout voor zijn producten het liefst zelf in de natuur zoekt. Daar vindt hij de bevestiging dat het materiaal waarmee hij werkt heeft ‘geleefd’ en is hij vrij in de keuze van hout van de gewenste soort en structuur. Want, zo is zijn credo, “houtsoort

Waar kiest de vormgever in hout

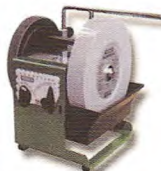
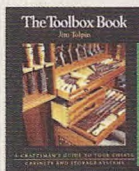
U zoekt Japanse zagen en beitels, 'n schaaf van Lie-Nielsen of Clifton. Of een perfecte houtdraaibank met opspangereedschappen voor klein en groot werk en keuze uit honderden houtdraaibeitels. U bent meubelmaker of houtsnijder. U wilt

uit de grootste collectie

alles zien en lezen op het gebied van de ambachtelijke houtbewerking. Voortaan vindt u alles onder één dak! Welkom van dinsdag t/m zaterdag en ook op donderdagavond!

Beekstraat 30
6811 DW Arnhem
Tel.: 026-4451644
Fax: 026-4424435

gereedschappen?

BAPTIST
VOOR HOUTBEWERKERS
houtbewerkers@baptist.nl

Foto 2

en vorm van het eindproduct horen bij elkaar". Hij schaaft zich achter de opvatting van Maria van Kesteren, dat de structuur van het hout de vorm bederft. Maar als men een compositie maakt met van te voren bepaalde structuren, dan krijgt de vorm een dimensie meer. Een voorbeeld: de structuur van notenhout vraagt om ronde, bolle vormen. Christiaan maakt er de mooiste schalen van (foto 1). Over vormen: mooi, erkent hij, is een relatief begrip. Zelfs deze meester in vormgeving weet dat je moet leren kijken en dat 'mooi' vandaag anders kan zijn dan morgen. Indrukken en waardering kunnen veranderen met de ontwikkeling van de persoon. Tijdens zijn betoog komen ook enkele van zijn producten op tafel (foto 2). Ook benadrukt hij het verschil tussen gelijkheid met de schuifmaat en gelijkheid door gelijkvormigheid. Daarbij ver-

telt hij over vormproblemen aan de hand van een 'technische' en een 'emotionele' cilinder. De eerste is overal even dik en daardoor weinig boeiend, de laatste loopt haast onmerkbaar uit naar boven en krijgt daardoor de 'spanning' die deze simpele vorm ineens mooi maakt. Terug naar het bos waar Christiaan, als het even kan, een boom het liefst zelf kapt en zaagt. Goed uitkijken voor barsten! Zon op de stam in de winter kan een scheur veroorzaken die vaak tot in de kern doorloopt! Het draaien van voorwerpen uit vers hout leidt vaak tot teleurstellingen, want de kans op vervorming en het ontstaan van barsten is groot. Het laten besterven voor een periode van twee tot soms wel vier jaar is dan ook sterk aan te bevelen. Christiaan kan dat proces zeer bespoedigen door het hout te drogen in zijn zelf gebouwde droogkamers, waarvan hij de daaraan ten

Foto 3

grondslag liggende principes toelicht. Ons amateurs adviseert hij, om scheuren te voorkomen, nat hout te bewaren in een vuilniszak. Die is waterdicht, maar laat wel waterdamp door, waardoor het hout toch kan drogen. Wel regelmatig het ontstane waterplasje verwijderen, om te voorkomen dat het hout gaat schimmelen en rotten! Drogen in de magnetron is een goed alternatief, maar vergt enige ervaring. Op internet is daarover veel nuttige informatie te vinden.

Voor de demonstratie, op zijn eigen bankje, heeft Christiaan gekozen voor het maken van een beker. Van de RADIUS DemoDagen kennen velen van ons zijn vriendelijke, vaak humoristische maar altijd overtuigend gebrachte toelichting tijdens het vorm geven aan een stuk hout. Alle toeschouwers, ook de vergesvorderden onder ons, waren in de ban van wat 'de meester' ons te bieden had, zoals foto 3 treffend laat zien.

HanJulius

Houtsoorten

Veel mensen hebben meerdere hobby's die dezelfde strekking hebben. Zo ook ik: houtdraaien en het verzamelen van houtsoorten. Niet alles wat ik kan vinden kan ik gebruiken, maar ik zoek gericht naar houtsoorten die ook in Nederland en België gebruikt worden. Een goede leidraad is het Houtvademecum waarin nu 230 houtsoorten beschreven staan, maar

vergeet ook internet niet waar je bijna iedere houtsoort kan vinden.

Omdat ik vroeger in de hardhouthandel gewerkt heb, heb ik een goede kennis van heel veel houtsoorten. Als ik alle houtsoorten tel, die ik in handen gehad heb, kom ik wel tot een 200 soorten. U kent van de mahonies wel sipo en sapeli, maar ook kosipo, tiama, khaya en de

swietenia's en van de afzelia's, doussie, linque, apa, pachiloba, chanfutta en bibidensis. Ik heb ze bijna allen gezaagd uit stammen voor bestekken. Als ik een uur om een partij stammen liep, was ik er redelijk bedreven in om uit een partij van ca. 100 ton stammen te beoordelen of ik er 50 of 55 % bestek gezaagd rendement uit kon halen. Maar terug naar de houtsoorten. Ik kreeg eens van de Maatschappij de Fijnhouthandel aan de Hemweg in Amsterdam een teakhouten kist met ca. 50 verschillende houtsoorten. Dit was de basis om die zelfde houtmonstermaat van 6 x 67 x 140mm (dikte x breedte x lengte) aan te houden. Voordeel er van is dat je er veel meer van in een kist kunt doen dan van de maat van 10 x 80 x 150mm die het meest gangbaar is. Verder ga ik er van uit dat ik maar een monster van een houtsoort aanhoud, dus geen onderverdelingen zoals van esdoorn, Noorse esdoorn, suikeresdoorn, grootbladige, rode. Esdoorn is esdoorn. Tenzij er een groot verschil is tussen een soort uit de ene of andere

streek van de wereld, bijv. noten uit de USA, Frankrijk of Nederland. Oregon pine uit Canada of Douglas uit Nederland is dezelfde soort maar een groot verschil in het hout. In de begin jaren 90 kwam ik tot ca. 60 verschillende houtsoorten die ik verzameld had en daar monsters van maakte. Nu heb ik er een 140 stuks die alle in het houtvadecum staan beschreven. Als onderverdeling maak ik nu ook een 30-tal FSC houtsoorten en 53 Nederlandse houtsoorten, die dus hier in Nederland groeien en waar de meeste houtdraaiers uit putten. De kisten waarin de houtmonsters zich bevinden maak ik zelf in verschillende afmetingen en houtsoorten, al naar gelang hoeveel monsters er in zitten nl. 30, 40, 60 en 90cm lang. In de deksel een overzicht van de houtsoorten die er in de kist zitten en de naam van de houtsoort staat met een sticker op het monster. Wie meer wil weten over mijn verzamelingen kijkt maar eens op www.houtsoorten.nl

Wiebe van Slooten, januari 2008

Het wereldrecord schaaldraaien

Enige tijd geleden zette een medehoutdraaiër mij op het spoor van een website over het wereldrecord schaaldraaien. Hierbij enkele plaatjes van deze happening die in 2005 in het dorpje Gurtis in de Oostenrijkse provincie Vorarlberg plaatsvond en een schaal met een diameter van ruim 4 meter doorsnede als resultaat had. Wie alle 100 foto's met aardige onderschriften wil bekijken, gaat naar:

<http://www.peter-andres.com/www-root/gallerie.php?Verzeichnis=galerie/events/veranstaltungen/Weltrekord&Nummer=0>

Han Julius

Profi Drechselbank Nova DVRxp

Einzigartige Antriebstechnik, 300-3500 U/min, stufenlos einstellbar, ohne Riemen, digitale Geschwindigkeitsanzeige, besonders starker 2 PS Motor/ 230V, Vor- und Rücklauf, extrem ruhiger/ sanfter Lauf, Drehbarer Spindelstock, Handrad, 24- Schritt Teileinrichtung, Drehdurchmesser über Bett: 405 mm Außendrehdurchmesser: 700 mm Spitzenweite: 605 mm (erweiterbar), Spindelstock: M33 x 3,5 und Mk2, Reitstock: Mk2, Handauflage: 300 mm, Planscheibe: 80 mm, Gewicht: ca 130 kg, komplett Graugussausführung
Optionen: Außendrehständer, Bettverlängerung

Nova DVRxp ohne Untergestell

Preis: 2099 €

Nova DVRxp mit Untergestell

Preis: 2295 €

Drechselbedarf K. Schulte

Am Krähenberg 2, 49744 Groß Hesepe, Tel: 05937 9132- 34 Fax: -33

www.drechselbedarf-schulte.de

Nova DVRxp

mit Untergestell
und Super Nova2
Spannfutter (ohne
Außendrehständer)
für 2500 €

Angebot gültig
bis 31. Juli 2008

Lieferung in der BRD frei Haus

In dit nummer

Van de Bestuurstafel	3
Van de Redactie	3
De reisbeitel	4
De geboorte van een muis	6
Een asymmetrisch gebruiksschaaltje met handvat	10
Het afwerken met lak	11
Vormgeving in hout	12
Afdelingsnieuws, Agenda enz.	14
In Beeld: Frans van den Boom (1938)	18
Verslag DemoDag april 2008	20
Knots gedraaid	23
Houtdraaietechniek zoekt aansluiting in vakopleiding hout	24
Houtdraaien in Nederland	25
Vormgeven in hout, draaien met een signatuur	26
Houtsoorten	28
Het wereldrecord schaaldraaien	29
Inhoud en Colofon	30

LIDMAATSCHAP

De kosten van het lidmaatschap bedragen € 25,- per jaar voor 2007 (buitenland € 27,50 per jaar), deze worden vooraf betaald. Wordt men na 1 juli van het lopende kalenderjaar lid, dan wordt men lid tot 31 december van het jaar volgend op dat van aanmelding. Men is lid van de vereniging eerst nadat zowel het inschrijfformulier als de inschrijf- en administratiekosten (€ 5,-) zijn ontvangen. Verzoeken adreswijzigingen tijdig door te geven aan de ledenadministratie. Deze zorgt voor verdere verspreiding hiervan.

Het lidmaatschap wordt stilzwijgend voortgezet, tenzij het lid tenminste 4 weken vóór het einde van het kalenderjaar schriftelijk aan de ledenadministratie bericht dat men het lidmaatschap wil beëindigen.

Postbank BIC code = PSTBNL21

Postbank IBAN code= NL18 PSTB 0000 741949

RABO bank BIC code= RABONL2U

Rabobank IBAN code= NL54 RABO 0396 3723 17

Colofon

Foto omslag: Jan Hurenkamp

Vaas van Acacia, de diameter is 26 cm. en de hoogte is 12 cm.

Achtergrondfoto: Hans Scholte

Opmaak en druk: Drukkerij Ter Burg

Direct **uit voorraad** leverbaar...
ruim 80 soorten **massief** hout
Klik op **www.af.nl** voor meer informatie

In onze ruime voorraad kunnen wij op de ouderwetse manier bestekzoeken. Ook hebben wij een houthobby-zolder waar wij kleinere stukken hout verkopen. Een walhalla voor instrumentbouwers en houtdraaiers. De meeste stukken zijn al geschaafd en alles is per stuk geprijsd. **U bent welkom!**

af

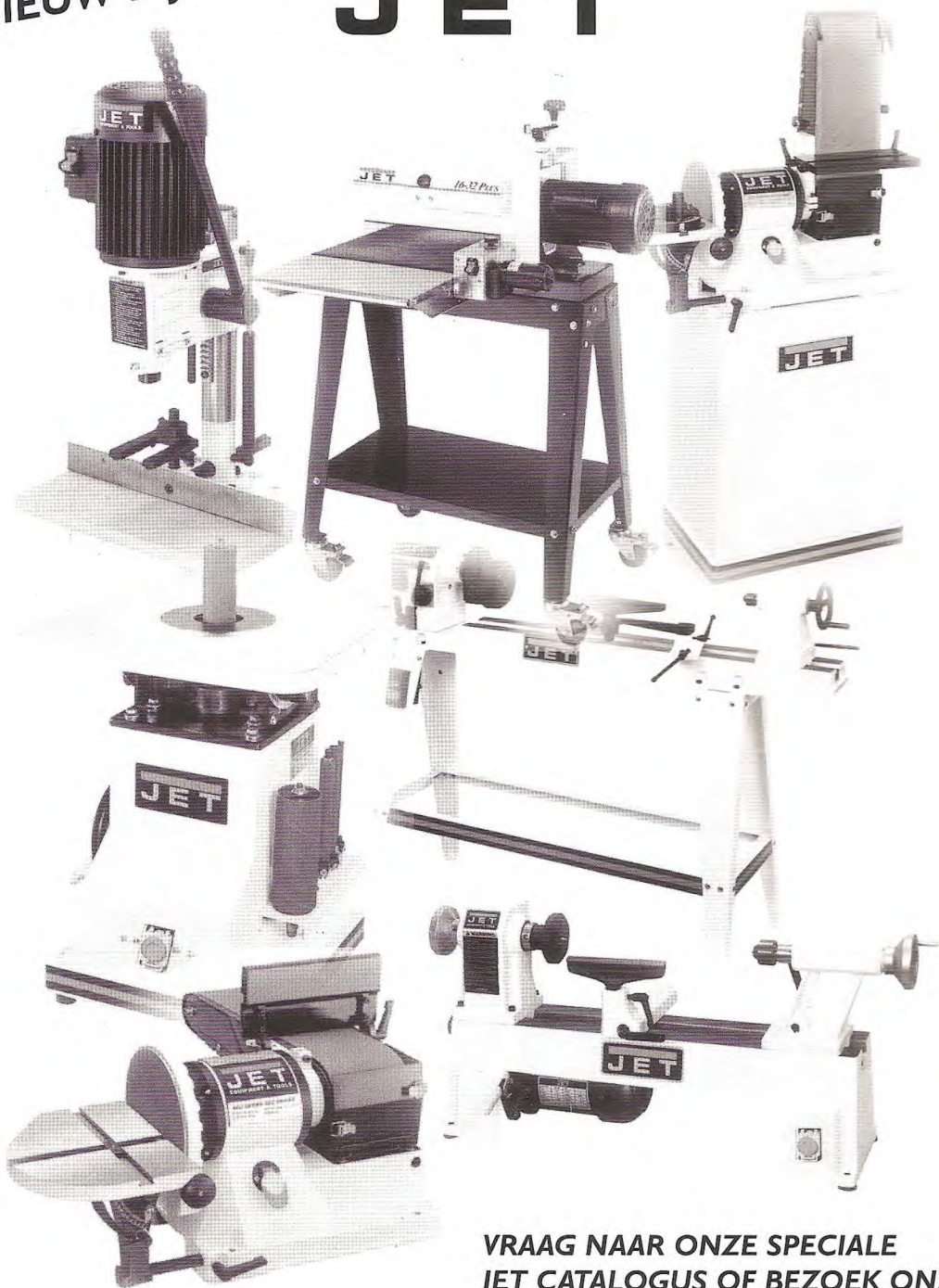
Arnhemse Fijnhouthandel

Driepoortenweg 12, 6827 BR Arnhem
tel: 026-3648435 fax: 026-3630309

NIEUW BIJ VDH

JET

VRAAG NAAR ONZE SPECIALE
JET CATALOGUS OF BEZOEK ONZE
WEB-SITE WWW.VDHBV.NL

VDH

MACHINES &
GEREEDSCHAPPEN B.V.

SHOWROOM: TEXASDREEF 8 • 3565 CL UTRECHT

TEL.: (030) 296 3270 • FAX: (030) 293 6600

INFO@VDHBV.NL • WWW.VDHBV.NL